

Lezing Genesis 15, 5 –12.17 –18

Zusters en broeders,

Wie ben ik eigenlijk? Waar ga ik naar toe? Wat is mijn bestemming of mijn roeping? Dit soort vragen hoor ik niet op het nieuws. Maar mij houden ze af en toe wel bezig en ik ben zo vrij te denken dat ik niet de enige ben.

Deze tijd van veertig dagen, de tijd van voorbereiding op Pasen, is een tijd van bezinning en van stilte. Je kan ruimte nemen voor dit soort vragen.

Helpen die lezingen daarbij? Ik wil er met u naar kijken.

Als eerste lezing lezen we een stukje uit het eerste boek van de bijbel, het boek Genesis. Aan Abraham wordt een belofte gedaan dat hij een groot nageslacht zal krijgen. Hij was al oud en ook zijn vrouw was al op leeftijd. Wellicht hadden deze twee mensen zich er bij neergelegd dat ze zonder kinderen door het leven moesten gaan. Maar zo gaat het niet. Die twee mensen die al op leeftijd zijn hoeven zich nog niet bezig te houden met de afsluiting van hun leven en de verwerking van hun verleden. De toekomst is nog vol beloften. Abraham wordt uitgenodigd daarop te vertrouwen.

In dat verband lezen we over een ritueel dat ons tamelijk vreemd in de oren klinkt. Er worden dieren doormidden gesneden. Dat was geen ongewone manier in die dagen om een contract af te sluiten of een verbond te sluiten. 'Als je het verbond niet houdt, dan zal het je vergaan zoals die dieren'. De beide partijen liepen dan tussen de doorgesneden stukken dieren door. Zo lieten ze zien dat ze vast van plan waren zich aan de afspraken te houden.

In onze lezing gebeurt iets anders. Er gaat een vurige fakkel tussen de stukgesneden dieren door. Abraham huivert. Hij voelt dat het de Heer zelf is, die op deze wijze Zijn aandeel in het verbond laat zien. God zal Zijn belofte volbrengen. De toekomst gaat door, hoezeer de feiten ook tegen spreken. Waar ga ik naar toe, waar ligt mijn bestemming?, kan Abraham vragen? Hij moet de toekomst uit handen geven. Die wordt hem geschonken op een eigen en onverwachte wijze. Zo kan Abraham worden wie Hij is.

Wie ben ik? Waar ga ik naar toe? Waar ligt mijn bestemming? Ongetwijfeld heeft Jezus met dit soort vragen geworsteld. Hij heeft zichzelf niet zomaar verstaan als de tweede persoon van de heilige Drie – eenheid. Er wordt vandaag echter iets tegen Hem gezegd, dat mij enorm indringend lijkt.

Er klinkt een stem uit de wolk, zo staat er. In de Griekse tekst staat een woord dat in dit verband haast onvertaalbaar lijkt. Er geschiedt een stem. '΄', zo zou je dat kunnen vertalen. De stem die klinkt maakt deel uit van de geschiedenis van God met de mensen, die Lucas als evangelist graag wil beschrijven. Deze stem gaat daarom heel diep. Ze dringt door tot je hart en je ziel. Wat er gezegd wordt is ook nogal indringend: Zoon duidt toch wel op een zeer grote verwantschap en nabijheid. En uitverkorene is iemand die werkelijk gezien, gewaardeerd, ja gekozen wordt. Dat gebeuren op de berg moet een hele diepe ervaring zijn geweest, die Jezus geholpen heeft om met overtuiging en met vrouwen de weg naar Jeruzalem in te slaan. Het heeft hem geholpen, maar ongetwijfeld heeft Hij in dit gebeuren ook eigen eenzaamheid gevoeld en beleefd. Hij werd 'alleen' gevonden, zo staat er letterlijk in de tekst.

Dat het een diepe ervaring moet zijn geweest, duidt ook op de reactie voor en na de woorden van de drie leerlingen. Voor de stem, zijn de leerlingen van vrees of wellicht eerbied bevangen. Na de stem zwijgen de leerlingen over het gebeuren. Ze vertellen niets van wat ze gezien en meegemaakt hebben.

Kan ik nog iets duidelijker zijn over mijn ontroering? Zo nu en dan spreekt God. Hij spreekt tot Abraham, die op weg gaat en veel van wat hem vertrouwd is achterlaat. Hij spreekt tot Mozes, die boven zijn krachten moet gaan werken door de leiding te nemen over de uittocht. Hij spreekt tot profeten, tot Samuël, die de stem eerst niet erkent, tot Elia, die de moed wil opgeven, tot Jeremia die liever geen profeet is. Hij spreekt tot Israël op een wijze die we in de eerste lezing, die ik voor deze gelegenheid maar liet lezen, horen.

Zoals de stem doordringt tot al die mensen en tot Jezus, zo kan die stem ook tot mij, tot ons klinken. Die stem spreekt van de ene kant van een diepe verbondenheid of verwantschap. Jezus wordt 'zoon' genoemd. Omdat hij de eerste is onder vele zusters en broeders, lijkt het me niet ongeoorloofd om dat op ons zelf toe te passen. Wij zijn die dochter, dat kind, die zoon van de Allerhoogste: geliefd, gekend en bovendien uitgekozen, ook al hebben we daar niet altijd zin in en mag dat soms liever aan ons voorbijgaan.

Mij lijkt – om nog iets verder te gaan – de ervaring op de berg iets hebben van een mystieke ervaring. Jezus heeft een ontmoeting met zijn Vader. In die ontmoeting wordt hem duidelijk wat hem te wachten staat. Hij moet heengaan. In het Grieks wordt hier het woord 'exodus' gebruikt. Aan Jezus zal zich voltrekken wat zich ooit aan het volk van Israël heeft voltrokken. De ontmoeting met de Allerhoogste is weliswaar goed en de moeite waard, maar het is geen eindpunt. Jezus moet verder. Met deze ervaring moet hij heel wat aankunnen en blijkbaar durft hij dat ook aan.

(Dat Mozes, de wetgever en voorganger in de woestijn bij die ontmoeting is betrokken, moet Jezus wel het besef geven, dat er wat aan hem gebeuren laat en wat Hij moet volbrengen bij de 'geschiedenis' van God hoort, heilsgeschiedenis is. Elia heeft ook zo'n belangrijke rol. Hij wordt ondanks zijn eigen zwakheid sterk bewogen door het onrecht en de onderdrukking van het volk. Hij wil menig keer de moed opgeven, maar hij ontvangt steeds weer de moed om verder te gaan. Bovendien blijkt er niets van zijn eigen plannen terecht te komen. Hij wordt als het ware geleid en moet het leven maar laten gebeuren. Wellicht wordt hij daardoor zo'n Messiaans figuur, die komen moet voordat de Messias komt.

Dat de wolk zo'n grote rol speelt in dit verhaal, brengt ons vast ook naar de wolk van de woestijn, die meetrok met het volk, om Gods nabijheid en zijn aanwezigheid te verbeelden en tegenwoordig te stellen.)

Ik ben zo vrij dus om dit verhaal te verstaan als een bijzondere ervaring van Jezus en de leerlingen: een Godsontmoeting, waarin de dingen op zijn plaats komen: de heilsgeschiedenis tot dan toe en de opdracht die voor ligt.

Die ontmoeting gaat natuurlijk allereerst Jezus zelf aan, maar vervolgens ook de leerlingen. En dan gaat dit verhaal ons aan. Er wordt tot ons gesproken. We zijn begenadigd. We zijn

geroepen. Vroeg of laat zal welduidelijk worden waarin die roeping bestaat. Of misschien is die af en toe duidelijk, door de weg die we totnogtoe zijn gegaan, door de dingen die we meegemaakt zijn, door de mens die we wel of maar zijn.

Maar wat of hoe dan ook: Belangrijk is het dat we wel en niet te min zijn om deelgenoot uit te maken van dit verhaal. We zijn te min omdat we maar mensen zijn en nergens recht op hebben. We zijn niet te min omdat God ons beminnenswaardig en de moeite waard heeft gemaakt. Hij heeft met ons een verbond gesloten, een verbond van liefde en van trouw.